

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 18 (277) вересень 2013

Частина III

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних

«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю

№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 11 від 26 червня 2013 року)

Виходить двічі на місяць

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Бурьян М. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор філологічних наук, професор Глуховцева К. Д.,

доктор педагогічних наук, професор Горюшкіна О. М.,

доктор сільськогосподарських наук, професор Конопля М. І.,

доктор філологічних наук, професор Синельникова Л. М.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки“:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучасва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Лобода С. М.,

доктор педагогічних наук, професор Максименко Г. М.,

доктор педагогічних наук, професор Ротерс Т. Т.,

доктор педагогічних наук, професор Сташевська І. О.

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чиж О. Н.

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів „Список використаної літератури і примітки“ (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

ТЕОРЕТИЧНІ

1. **Александрова С. В.** Формування студентів туристичної сфери ресторанної гостинності на сучасному етапі розвитку туристичної індустрії
2. **Безрученков Ю. В.** Сформованості сфери ресторанної гостинності на сучасному етапі розвитку туристичної індустрії
3. **Віндюк А. В. П.** Гостинності на сучасному етапі розвитку туристичної індустрії
4. **Виноградова О. А.** Наукових досліджень висококваліфікованих фахівців
5. **Гункевич М. Б.** Фахівців галузі туризму
6. **Загнибіда Р. П.** Майбутніх менеджерів
7. **Зубехіна Т. В.** Інформаційної технології фахової підготовки фахівців сфери професійної діяльності
8. **Кобзова С. М. Е.** Фахівців сфери професійної діяльності
9. **Ковальчук Д. К.** Технологій для підприємств
10. **Коллегаєв М. Ю.** Формування готельної діяльності в індустрії
11. **Литвиненко О. І.** Педагогів до професійної діяльності
12. **Лозовіюк Ю. С. І.** Професійної діяльності
13. **Мальона С. Б. П.** Професійної підготовки
14. **Трегубенко О. М.** Підготовці майбутніх фахівців
15. **Черезова М. В. З.** Використання засобів
16. **Чикіна Ю. Ю. І.** Використання засобів у підготовці майбутніх фахівців
17. **Шмалей С. В., Шмалей С. В.** Становлення майбутніх фахівців

професор Курило В. С.

а –
Генко С. В.

Ян М. С.,
Азов О. А.,
Лич О. А.,
Щепова К. Д.,
Чикіна О. М.,
Конопля М. І.,
Літвиненко Л. М.,
Генко С. Я.

«науки»:
Генко С. Я.,
Літвиненко Л. М.,
Літвиненко Н. В.,
Щепова В. В.,
Літвиненко С. М.,
Генко Г. М.,
Літвиненко Т. Т.,
Літвиненко І. О.,
Літвиненко Є. М.,
Літвиненко Н. М.,
Літвиненко О. Н.

Інтерв'ю, повністю підготовлених до
друку з додатком диска. Набір тексту
(Microsoft Roman) на папері формату А-4; усі
розміри — 3,2 см.
Видання № ** (***) , 2012.

Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).
Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).
Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).

Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).
Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).
Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).

Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).
Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).

Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).
Вступ (шрифт нежирний). Ініціали і
з відступом 1,5 см (відступ першого
абзацу (шрифт жирний)).

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. **Александрова С. А.** Диференційований підхід при формуванні професійно-комунікативної компетентності студентів туристських спеціальностей..... 5
2. **Безрученков Ю. В., Щука Г. П.** Визначення рівня сформованості професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства..... 10
3. **Віндюк А. В.** Професійна підготовка майбутніх фахівців з гостинності на сучасному етапі..... 19
4. **Виноградова О. В., Додонов О. В.** Туризм – як предмет наукових досліджень у контексті підготовки висококваліфікованих кадрів..... 26
5. **Гункевич М. Б.** Сучасні тенденції процесів підготовки фахівців галузі туризму в Україні..... 34
6. **Загнибіда Р. П.** Особливості професійного самовдосконалення майбутніх менеджерів туризму..... 39
7. **Зубехіна Т. В.** Теоретичні передумови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки..... 45
8. **Кобзова С. М.** Роль дисциплін блоку рекреації у підготовці фахівців сфери туризму та готельного господарства до професійної діяльності..... 50
9. **Ковальчук Д. К.** Визначення пріоритетних освітніх технологій для підготовки фахівців з туризму..... 60
10. **Коллегасв М. Ю.** Організаційно-педагогічні умови формування готовності бакалаврів з туризму до професійної діяльності в індустрії активного відпочинку..... 65
11. **Литвиненко О. В.** Проблема готовності майбутніх інженерів-педагогів до професійно-педагогічного проектування..... 71
12. **Лозовіук Ю. С.** Психологічна готовність фахівців з туризму до професійної діяльності..... 81
13. **Мальона С. Б.** Правова культура менеджера туризму в процесі професійної підготовки у вузі..... 86
14. **Трегубенко О. М.** Реалізація принципу гуманізації навчання в підготовці майбутніх вчителів географії..... 91
15. **Черезова М. В.** Зміст професійної туристичної освіти..... 96
16. **Чикіна Ю. Ю.** Позитивні аспекти та негативні наслідки використання засобів комп'ютерно-інформаційних технологій у підготовці майбутніх вчителів географії..... 102
17. **Шмалей С. В., Щербина Т. І.** Педагогічні умови професійного становлення майбутніх фахівців з туризму..... 109

МЕТОДИКА. ПРАКТИКА. ДОСВІД

18. Гуцол А. В. Дистанційне навчання як перспективна форма підготовки фахівців сфери готельно-ресторанного бізнесу до професійної діяльності (на прикладі викладання дисципліни «Інноваційні технології в готельному, ресторанному господарстві та туризмі»)..... 119
19. Мальцева Л. В. Шляхи вдосконалення навчального процесу при підготовці фахівців сфери туризму..... 124
20. Сорокіна Г. О. Туристсько-краєзнавча практика як необхідна умова фахової підготовки фахівців туристичної галузі..... 130
21. Шехавцова С. О. Технологія портфоліо як показник самоосвітньої діяльності суб'єктів педагогічного процесу..... 135

ПЕДАГОГІКА ЗА КОРДОНОМ

22. Захарченко В. Ю. Освітні стандарти та програма підготовки фахівців спеціальності «туризм» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» в Чеській Республіці..... 145
23. Кашинська О. Є. Сучасний стан систем підготовки фахівців готельного господарства в розвинених країнах світу..... 152
24. Сандовенко І. В. Екологізація туристської освіти у підготовці професіоналів для сталого розвитку індустрії туризму. Досвід університету Брок (Онтаріо, Канада)..... 160
25. Семенова І. І. Стан дослідження проблеми професійної підготовки фахівців сфери туризму в Туреччині..... 165
- Відомості про авторів..... 185

ТЕОРЕТИЧН

УДК 378.147

С. А. Алексан

ДИФЕРЕНЦІ
ПРОФЕСІЙНО-
СТУДЕНТІВ

Доцільно орга
підвищує якість навча
професійно-комунікат
адекватних методів те
підготовки студентів.

Основні полс
орієнтованого підхо.
О. Бугайов, І. Бутуз
К. Роджерс, П. Сікорсь
І. Якиманська та інші)
вихованні людини її зд
задачі в сучасній нау
можливості створення
індивідуалізація проц
діяльності яких є кому
недоцільна. Цей напря
визначених загальних
стандартах вищої осві
фахівця тощо.

Врахування ін
спеціаліста може успіш
як окремого способу
об'єднувати студентів
якими уточнюються зм
забезпечують репроду
форми навчання (і
взаємовідносин та ін., т
що забезпечує позитивн
особистості.

Мотивація до
професійних комуніка
відповідних умінь, особ
професійного спілкуван

Наприклад, деяк
або рівень цих знань є

УДК 378.011/3-051:[388.488.2:640.43]

Ю. В. Безрученков, Г. П. Щука

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Зростаючий рівень конкуренції в ресторанному господарстві, вимогливість споживачів та роботодавців висувають підвищені вимоги до якості обслуговування, що знаходить відображення у зростанні потреби у компетентних спеціалістах, здатних надавати послуги на рівні світових стандартів, адаптуватися до умов змінного соціально-економічного середовища, оперативно та творчо вирішувати професійні завдання.

Вітчизняна професійна освіта зробила значні кроки в напрямку забезпечення сфери ресторанного господарства висококваліфікованими кадрами: започатковано новий напрям підготовки, введено в дію галузеві освітні стандарти, розроблено освітньо-кваліфікаційні характеристики майбутнього фахівця, визначено загальноосвітні та професійні компетентності, які необхідно йому набути за період навчання і т.д. Введення компетентнісного підходу до визначення змісту освіти та організації навчального процесу, безсумнівно, прогресивне явище, яке на сьогодні ускладнюється відсутністю методики визначення рівня сформованості тієї чи іншої компетентності.

Це доволі актуальне питання ґрунтовно досліджується як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями такими як Т. Пархоменко, С. Гаркуша, І. Зимня, С. Калашніков, Р. Бадер, Д. Аертенс та інші, проте підготовка фахівців кожної галузі має свою специфіку, яку необхідно враховувати під час визначення змісту освіти, організації навчального процесу, визначення професійних компетентностей майбутніх фахівців тощо. Проблеми професійної підготовки кадрів для сфери готельно-ресторанного господарства розглядається у наукових трудах В. Линн, К. Стародуб, С. Байлік, В. Квартальнов, М. Курдакова, А. Віндюк, В. Федорченко, М. Райлі, А. Саак та інших, проте методика визначення рівня сформованості їхньої професійної культури до цього часу залишається не розроблена.

У зв'язку з надзвичайною практичною значимістю цієї проблеми та відсутністю відомих нам досліджень даної тематики звернемося до визначення рівня сформованості професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства.

Щоб проаналізувати стан сформованості професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства необхідно встановити рівні розвитку цього феномену у студентів, тобто кількісне та якісне виявлення й зміни професійної культури в цілому та кожного з її компонентів.

Поняття «рівень розвитку», що дозволяє його властивості, зв'язок відображення послідовно являють собою більшість чи декількома попере...

Оскільки це питання особистості, свідчить Традиційно визначають репродуктивний (низ (високий). Рівень розвитку сфери ресторанного розвитку мотивацій компонентів професій...

Вважаємо, що можна визначити показники професійної культури господарства.

Сформованість відправною крапкою фахівця, так як цей феномен студентів. Тобто рівень цієї культури та її реалізація культура, перш за все, спрямованість відображення діяльності, поведінки спрямованості її потреби обираючи професію, вона зможе задовольнити реалізувати свої життєві...

Саме спрямованість обраного фаху, обумовленість професійних планів, спрямованість до себе, виступає і реалізація пізнавальну діяльність що характеризувати компоненту, буде рівень...

Досліджуючи рівень сфери ресторанного господарства з аспектом цього феномену визначають ціннісні характеристики наявності загальноосвітньої самореалізації, свідчать про послуг для суспільства...

ОВАНОСТІ ТНІХ ФАХІВЦІВ ЮДАРСТВА

сторанному господарстві, вають підвищенні вимоги дображення у зростанні надавати послуги на рівні змінного соціально-ю вирішувати професійні

значні кроки в напрямку а висококваліфікованими ки, введено в дію галузеві фікаційні характеристики освітні та професійні на період навчання і т.д. ачення змісту освіти та прогресивне явище, яке на дки визначення рівня

товно досліджується як такими як Т. Пархоменко, Д. Аертенс та інші, проте специфіку, яку необхідно організації навчального остей майбутніх фахівців рів для сфери готельно-аукових трудах В. Линн, І. Курдакова, А. Віндюк, юте методика визначення ультури до цього часу

значимістю цієї проблеми тематики звернемося до ієї культури майбутніх

сті професійної культури господарства необхідно удентів, тобто кількісне та в цілому та кожного з її

Поняття «рівень» відображає діалектичний характер процесу розвитку, що дозволяє багатобічно зрозуміти предмет дослідження, всі його властивості, зв'язки й відносини. Це поняття застосовується для відображення послідовності змін, де наступні сходинки стану предмету являють собою більш великі за ступенем організації порівняно з однією чи декількома попередніми сходинками.

Оскільки професійна культура є інтегративною якістю особистості, свідченням високого розвитку її професіоналізму, Традиційно визначають три рівні сформованості професійної культури: репродуктивний (низький), частково-ініціативний (середній), творчий (високий). Рівень розвитку професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства можна визначити як суму рівнів розвитку мотиваційно-ціннісного, діяльнісного та когнітивного компонентів професійної культури цих .

Вважаємо, що наведене теоретичне підґрунтя дає можливість визначити показники та рівні сформованості кожного з компонентів професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства.

Сформованість мотиваційно-ціннісного компоненту є відправною крапкою існування професійної культури майбутнього фахівця, так як цей феномен не може виникнути поза мотиваційної сфери студентів. Тобто рівень її розвитку буде визначати й міру усвідомлення цієї культури та її результативність. Як свідчить практика, професійна культура, перш за все, пов'язана зі спрямованістю, яка характеризується у педагогіці й психології по-різному, але загальним у її розумінні є те, що спрямованість відображає «залежність характеру й ефективності діяльності, поведінки й вчинків людини, її позиції від рівня розвитку й спрямованості її потреб (інтересів, схильностей, мотивів)» [1, с. 97]. Вже обираючи професію, людина визначає той вид діяльності, в процесі якої вона зможе задовольняти потребу у визнанні й самоствердженні, реалізувати свої життєві плани.

Саме спрямованість, яка спирається на певні здібності до обраного фаху, обумовлює вибір професійних ідеалів, формування професійних планів, самоаналіз, самооцінку й вимогливість особистості до себе, виступає провідним мотивом навчання, який стимулює пізнавальну діяльність студентів. Відповідно до цього одним з критеріїв, що характеризуватимуть сформованість мотиваційно-ціннісного компоненту, буде *рівень професійної спрямованості*.

Досліджуючи сутність професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства, можна встановити, що важливим аспектом цього феномену є сформованості ціннісних орієнтирів, які визначають ціннісне відношення особистості до обраної професії, наявність загальнолюдських цінностей й цінностей професійної самореалізації, свідчать про розуміння студентом цінності ресторанних послуг для суспільства в цілому та кожного з його членів, готовності до

виявлення особистої ініціативи й подальшого професійного зростання. Саме ці складники ціннісних орієнтацій дають можливість сформувати у майбутніх фахівців ресторанної індустрії потреби в удосконаленні професійної діяльності, яка у майбутньому полягатиме у покращенні якості рівня сервісу й підвищенні ефективності ресторанного господарства.

Спрямованість на якісну професійну діяльність організує майбутнього фахівця на пошук, оцінку, вибір й проектування професійно-ціннісних орієнтацій для щоденної, у тому числі й навчально-пізнавальної, діяльності. Професійно-ціннісні орієнтації як результат характеризуються широким колом знань у сфері ресторанного господарства, які стають фундаментом для професійного самовдосконалення, емоційної впевненості у правильності обраного напрямку діяльності. Все це надає нам підставу визначити наступний критерій оцінювання сформованості мотиваційно-ціннісного компоненту професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства – **рівень професійної ідентичності**.

Також критерієм, який визначатиме сформованість мотиваційно-ціннісного компоненту, на наш погляд, є **рівень сформованості професійно важливих якостей особистості** майбутнього фахівця. Під професійно важливими якостями Е. Зеєр [2] та А. Маркова [3] розуміють багатофункціональні психологічні якості особистості, які впливають на продуктивність професійної діяльності. Науковці вказують, що для кожної професії існує своя група професійно важливих якостей, які певним чином формують професійний портрет. Для фахівців сфери ресторанного господарства, які пов'язані з обслуговуванням людей та керівництвом персоналом, наявність професійно важливих якостей забезпечує продуктивність професійно-культурної діяльності у сфері міжособистої взаємодії «людина-людина».

Таким чином, до критеріїв, які дозволяють визначити рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компоненту можна віднести:

- рівень професійної спрямованості, що виражено у схильності до сервісної та ресторанної діяльності, сформованості уявлення про діяльність у ресторанній індустрії, наявності мотивів до оволодіння професією, подальшої професійної діяльності та досягнення професійної культури;

- рівень професійної ідентичності, який свідчить про ціннісне відношення до професії, усвідомлення її значущості для суспільства, позитивного відношення до себе як майбутнього фахівця у сфері ресторанного господарства, готовності до професійного зростання та активної творчої діяльності;

- рівень сформованості професійно важливих якостей особистості, який передбачає сформованість моральних якостей особистості, необхідних для ефективної міжособистісної професійної взаємодії, активного та самостійного освоєння способів

культурозасвоєння професійно-культурно якостей, культурних ц

Нами було вв ресторанного господа виходить за межі сут наявності системи зна індустрії, її зміст, тип які досліджують сьогод культури, вважають н компоненту професій **професійної компетет**

Ми поділяємо який характеризує п розвитку, виступає компетентність визнач відбивають здібності обумовлюють внутріш набуті професійні зн характеристики цього з

Згідно до цьоо майбутніх фахівців сф рівнем сформованості засвоєння загальнокул принципи функціонува та реалізації організа сервісної діяльності.

Крите
когнітивного
фа

Рівні	
Репродуктивний (низький)	Загальн відсутн життєв досвід низький пізнава участю
Частково-ініціативний (середній)	Виявля знань, навчаль у набут при цьо

професійного зростання. можливість сформувати у отреби в удосконаленні олягатиме у покращенні ктивності ресторанного

у діяльність організу вибір й проектування ної, у тому числі й но-ціннісні орієнтації як ань у сфері ресторанного м для професійного правильності обраного ву визначити наступний ю-ціннісного компоненту в сфері ресторанного ні.

ормованість мотиваційно- рівень сформованості майбутнього фахівця. Під А. Маркова [3] розуміють остості, які впливають на овці вказують, що для о важливих якостей, які ет. Для фахівців сфери іслуговуванням людей та ійно важливих якостей рної діяльності у сфері

ляють визначити рівень нту можна віднести:

ю виражено у схильності мованості уявлення про і мотивів до оволодіння а досягнення професійної

ий свідчить про ціннісне чущості для суспільства, тнього фахівця у сфері офесійного зростання та

ю важливих якостей ть моральних якостей особистісної професійної освоєння способів

культурозасвоєння та культуротворення, оцінювання власної професійно-культурної діяльності крізь призму високих моральних якостей, культурних цінностей та норм.

Нами було виявлено, що професійна культура фахівців сфери ресторанного господарства потребує значного знанневого підґрунтя, яке виходить за межі суто професійних знань, умінь й навичок і вимагає наявності системи знань про професійну культуру фахівця ресторанної індустрії, її зміст, типи та рівні. На підставі цього більшість науковців, які дослідують сьогодні проблеми формування у студентів професійної культури, вважають необхідним оцінювати сформованість когнітивного компоненту професійної культури за допомогою встановлення *рівнів професійної компетентності*.

Ми поділяємо цю позицію, оскільки інтегральним критерієм, який характеризує процесуальний аспект особистісно-професійного розвитку, виступає саме професійна компетентність. Професійна компетентність визначає освітню сферу, професійні характеристики якої відбивають здібності й якості особистості, що, в свою чергу, обумовлюють внутрішні можливості зростання професійної культури, а набуті професійні знання й уміння фахівця визначають потенційні характеристики цього зростання.

Згідно до цього когнітивний компонент професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства можна визначити рівнем сформованості професійної компетентності, яка свідчить про засвоєння загальнокультурних та специфічних професійних знань про принципи функціонування ресторанного господарства, умінь прийняття та реалізації організаційно-управлінських рішень з метою ефективної сервісної діяльності.

Таблиця 1.1

Критерії, показники та рівні сформованості когнітивного компоненту професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного

Рівні	Критерії та показники сформованості
	Професійна компетентність
Репродуктивний (низький)	Загальнокультурні та професійні знання на рівні фактів, відсутнє загальне розуміння значення професійної культури, життєвий досвід слабо пов'язаний з професійними знання й досвід їх професійного використання забезпечують тільки низький рівень професійно-культурної діяльності; навчально-пізнавальна діяльність здійснюється тільки під впливом та за участю викладача.
Частково-ініціативний (середній)	Виявляється самостійність у набутті професійно значущих знань, але при частковому стимулюванні з боку викладача; навчально-пізнавальна діяльність спрямована на самоосвіту, у набутті професійного досвіду виявляється ініціатива, хоча при цьому виникають труднощі при розв'язанні професійних

Продовження табл. 1.1

	завдань середнього рівня складності; наявні можливості до проблемно-пошукової діяльності з метою набуття професійної культури.
Творчий (високий)	Найвищий високий рівень професійних та загальнокультурних знань, усвідомлено їхня значущість у здійсненні професійно-культурної діяльності; виявляється постійна активність та значна творчість у навчально-пізнавальній діяльності та набутті професійного досвіду, при цьому значна частина професійних завдань може вирішуватись самостійно; ведеться самоосвіта та саморозвиток.

Встановлення рівня сформованості діяльнісного компоненту тільки на перший погляд не викликає труднощів. Однак рівень професійних умінь є не тільки практичним втіленням теоретичних загальнокультурних та професійних знань, але й продуктивним їх застосуванням у навчально-пізнавальній діяльності, набутті досвіду професійної діяльності та здійсненні міжособистісної та професійної взаємодії на високому рівні професійної культури. При цьому майбутній фахівець повинен мати змогу оцінити самостійно свої можливості щодо розв'язання професійних завдань, рівня сформованості власної культури спілкування та професійної культури, а також знайти шляхи та засоби професійного та культурного зростання.

Відповідно до цього сформованість діяльнісного компоненту буде визначається такими критеріями та показниками, як:

- рівень творчого стилю професійної діяльності, що виявляється у активній навчально-пізнавальній діяльності, розвинутому творчому мисленню, сформованості індивідуальних технологій розв'язання професійних завдань, отримання задоволення від набуття професії та практичного застосування професійних знань, готовності до виявлення професійної культури у діяльності;

- рівень комунікативної діяльності, що передбачає на підставі наявних комунікативних знань та умінь здійснення ефективної професійної та міжособистісної взаємодії і виявлення розвинутої культури спілкування;

- рівень сформованості рефлексивно-оцінної діяльності, який передбачає можливість до адекватної самооцінки власної професійної діяльності та розвитку професійної культури, знаходження шляхів до самовдосконалення та реалізації потреб самоактуалізації у професії.

Для визначення рівня сформованості мотиваційно-ціннісного компоненту професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства ми використовували адаптовані до нашого дослідження методики Т. Ільїної, А. Реана, В. Якуніна [4], Н. Кузьминої, В. Ядова [5], М. Рокич [6]. Завдяки означеним методиками ми намагались виявити мотивацію навчання у ВНЗ, основні мотиви

навчальної діяльності студентів.

Дослідження засвідчило, що для с домінуючими є мотиваційні експериментальної групи фахівцями пов'язують професійних знань, та аспекти навчання у ВНЗ

Критерії діяльнісного фахівця

Рівні	Творчі професії
Репродуктивний	Навчально-г діяльність переважно р характер, не бажання зай. пошуковою. труднощі пр самостійної самостійном стандартних невисокого р складності, в ознак профес майже відсут
Частково-ініціативний	Навчально-пі діяльність переважно п характер, пр проблемно-п діяльності, за самоосвітою систематично епізодичну уч науково-досл проектній дія

Продовження табл. 1.1

ності; наявні можливості до
ості з метою набуття

йних та загальнокультурних
сть у здійсненні професійно-
гся постійна активність та
-пізнавальній діяльності та
при цьому значна частина
вирішуватись самостійно;
іток.

діяльнісного компоненту
руднощів. Однак рівень
втіленням теоретичних
але й продуктивним їх
ільності, набутті досвіду
обистісної та професійної
ури. При цьому майбутній
йно свої можливості щодо
ованості власної культури
к знайти шляхи та засоби

діяльнісного компоненту
никами, як:

діяльності, що виявляється
ї, розвинутому творчому
технологій розв'язання
ї від набуття професії та
готовності до виявлення

що передбачає на підставі
здійснення ефективної
ї виявлення розвинутої

-оцінної діяльності, який
цінки власної професійної
; знаходження шляхів до
туалізації у професії.

ї мотиваційно-ціннісного
бутніх фахівців сфери
или адаптовані до нашого
Якуніна [4], Н. Кузьминої,
аченим методиками ми
у ВНЗ, основні мотиви

навчальної діяльності, мотиви вибору професії та ціннісні орієнтації студентів.

Дослідження мотивації навчання у ВНЗ за методикою Т. Ільїної засвідчило, що для студентів контрольної та експериментальної груп домінуючими є мотиви отримання професії. Втім, якщо студенти експериментальної групи можливість стати висококваліфікованими фахівцями пов'язують з отриманням глибоких та різнобічних професійних знань, то для студентів контрольної групи, характерні такі аспекти навчання у ВНЗ, як схвалення оточення та отримання стипендії.

Таблиця 1.2

**Критерії, показники та рівні сформованості
діяльнісного компоненту професійної культури майбутніх
фахівців сфери ресторанного господарства**

Рівні	Критерії та показники сформованості		
	Творчий стиль професійної діяльності	Комунікативна діяльність	Рефлексивно-оцінна діяльність
Репродуктивний	Навчально-пізнавальна діяльність носить переважно репродуктивний характер, не простежується бажання займатися пошуковою діяльністю, труднощі при виборі теми самостійної роботи чи самостійному розв'язанні стандартних завдань невисокого рівня складності, виявлення ознак професійної культури майже відсутнє.	Не сформована комунікативна компетентність, знання про культуру спілкування майже відсутні, мовна виразність відсутня, рівень взаємодії з іншими студентами розглядається як допомога, очікує спонукання та допомогу викладача.	Дії самооцінки не сформовані, спостерігають дві крайності – завищена або занижена професійна самооцінка, слабо усвідомлені власні здібності та можливості, предметна рефлексія пов'язана з оцінкою викладача.
Частково-ініціативний	Навчально-пізнавальна діяльність носить переважно пошуковий характер, приймає участь у проблемно-пошуковій діяльності, займається самоосвітою не систематично, приймає епізодичну участь у науково-дослідній та проектній діяльності, при	Недостатня сформованість комунікативної компетентності, має запас знань з культури спілкування, мовна виразність розвинута, рівень взаємодії з іншими	Виявляється здатність до самооцінки близької до адекватної при певному стимулюванні зовні, співвідносяться власні можливості із

Продовження табл. 1.2

	виборі теми самостійної роботи орієнтується на загальновідомі, добре висвітлені в літературі проблеми, іноді виникають труднощі при розв'язанні стандартних завдань, є певне виявлення ознак професійної культури	студентами розглядається через регуляцію впливів	зовнішніми видимими вимогами професії, здатність до самокритичності в ситуаціях зовнішнього тиску.
Творчий	Навчально-пізнавальна діяльність носить суб'єктивний характер, активно приймає участь у творчій проектній діяльності, займається самоосвітою та саморозвитком, активно займається науково-дослідною та проектною діяльністю, вміє планувати, організовувати та здійснювати значне коло професійних завдань, сформовані вміння розв'язувати нестандартні професійні завдання, є виявлення значного кола ознак професійної культури	Комунікативна компетентність сформована добре, наявні глибокі знання з культури спілкування та певний досвід професійного спілкування, мовна виразність відмінна, рівень взаємодії з іншими студентами та викладачами розглядаються через підтримуючі впливи та відносини.	Достатньо розвинута та адекватна самооцінка, добре співвідносяться власні можливості з вимогами професії, виявляється здатність до особистої рефлексії, самооцінка дозволяє будувати перспективні професійні плани.

Метою застосування адаптованої методики А. Реан та В. Якуніна було встановлення провідних мотивів навчальної діяльності майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства. Провідними мотивами навчальної діяльності майбутніх фахівців ресторанного господарства було обрано: необхідність стати висококваліфікованим фахівцем; отримати диплом; успішно продовжити навчання на старших курсах; успішно навчатися, скласти сесію на «добре» та «відмінно»; відчувати на виробничій практиці себе впевнено; набути глибоких та міцних знань; бути постійно готовим до наступних занять; отримати у майбутньому високий дохід завдяки набутим знанням; не відставати від однокурсників; забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності; досягти високих результатів у сфері ресторанного бізнесу; знайти та розпочати працювати за фахом ще у період навчання; бути прикладом для сокурсників; отримати схвалення від батьків та педагогів;

заобігати догани і інтелектуальне задово

Проведене ефективного формування сфери ресторанного навчального процесу у вищому навчальному закладі, оскільки і мотивує студентів до підготовки для професійної діяльності, розвитку творчої активності студентів.

Створення културного середовища включенням студентів до навчання перетворюють процес освоєння інтерактивних методів комунікативної взаємодії в групі. Також перспективні представників закладу

Отже, в ході формування фахівця сфери ресторанного господарства компоненти: мотивація, розвиток професійної культури, відповідно, ефективна сформованість цих (низький), частково-іні

Сформованість професійної ідентичності завдяки встановленню професійної ідентичності якостей особистості. Оскільки професійної культури і компетентності, а сформованість визначається такими і стилю професійної діяльності сформованості рефлекс

Проведений аналіз майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства тестувань показали, і забезпечує ефективність. Результати дослідження навчального процесу в педагогічних умовах, які сформованості рефлекс

Продовження табл. 1.2

ми ється уляцію	зовнішніми видимими вимогами професії, здатність до самокритичності в ситуаціях зовнішнього тиску.
з тивна ітність ана явні ання з і ня та освід ного ня, разність рівень із ми та ами ються ючі а и.	Достатньо розвинута та адекватна самооцінка, добре співвідносяться власні можливості з вимогами професії, виявляється здатність до особистої рефлексії, самооцінка дозволяє будувати перспективні професійні плани.

тики А. Реан та В. Якуніна
зної діяльності майбутніх

Провідними мотивами
ресторанного господарства
залікованим фахівцем;
ання на старших курсах;
та «відмінно»; відчувати
глибоких та міцних знань;
отримати у майбутньому
м; не відставати від
майбутньої професійної
ері ресторанного бізнесу;
у період навчання; бути
я від батьків та педагогів;

запобігти догани та покарання за погане навчання; отримати інтелектуальне задоволення.

Проведене дослідження вказало на основні напрямки ефективного формування професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства. Перш за все, це перетворення навчального процесу на культурно-освітній. Організація такого процесу у вищому навчальному закладі – це центральна проблема сучасних досліджень, оскільки її розв'язання безпосередньо пов'язано з розвитком мотивації студентів до навчання та оволодіння професією, створенням підґрунтя для професійно-ціннісних орієнтацій особистості майбутнього професіоналу, розвитку професійних інтересів, формування професійно-творчої активності студентів та їх професійної культури.

Створення культурно-освітнього процесу пов'язується нами з включенням студентів у навчально-пізнавальну діяльність, під час якої знання перетворюються у систему професійних дій; студентами освоюються інтерактивні знання та уміння, набуваються навички комунікативної взаємодії, можливість працювати індивідуально та у групі. Також перспективним є залучення до участі у навчальному процесі представників закладів ресторанного господарства.

Отже, в ході дослідження було встановлено, що професійна культура фахівця сфери ресторанного господарства включає три компоненти: мотиваційно-ціннісний, діяльнісний та когнітивний. Відповідно, ефективність її розвитку визначається наявністю та сформованістю цих компонентів і має три рівні: репродуктивний (низький), частково-ініціативний (середній), творчий (високий).

Сформованість мотиваційно-ціннісного компоненту оцінюється завдяки встановленню рівня розвитку професійної спрямованості, професійної ідентичності та сформованості професійно важливих якостей особистості. Оцінювати сформованість когнітивного компоненту професійної культури можливо завдяки встановленню рівня професійної компетентності, а сформованість діяльнісного компоненту буде визначається такими критеріями та показниками, як рівень творчого стилю професійної діяльності, рівень комунікативної діяльності та рівень сформованості рефлексивно-оцінної діяльності.

Проведений аналіз планів, програм та змісту підготовки майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства, а також результати тестувань показали, що наявний навчальний процес, на жаль, не забезпечує ефективність формування професійної культури студентів. Результати дослідження свідчать про необхідність перетворення навчального процесу на культурно-освітній та упровадження певних педагогічних умов, які забезпечать ефективність формування у студентів професійної культури.

Список використаної літератури

1. Уляев С.И. Гуманитаризация образования как фактор формирования профессиональной культуры будущего специалиста : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.01 / Уляев Сергей Иванович. – Ставрополь, 2002. – 167 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального образования : практикум / Э.Ф. Зеер, А.М. Павлова. – М. : Академия, 2008. – 143 с. – (Высшее профессиональное образование : профессиональное обучение).
3. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 308 с.
4. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб. : Изд. «Питер», 2006. – 512 с.
5. Ядов В.А. Социальная идентификация личности / В.А. Ядов. – М. : Наука, 1994. – 251 с.
6. Rokeach M. The Nature of Human Values / Rokeach M. – N. Y. : Free Press, 1973.

Безрученков Ю. В., Шука Г. П. Визначення рівня сформованості професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства

У статті проаналізовано стан сформованості професійної культури у майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства під час навчання у вищому навчальному закладі. Авторами визначено рівні та критерії сформованості професійної культури.

Ключові слова: професійна культура, професійна ідентичність, компетентність, когнітивний компонент професійної культури.

Безрученков Ю. В., Шука Г. П. Определение уровня сформированности профессиональной культуры будущих специалистов сферы ресторанного хозяйства

В статье проанализированы этапы формирования профессиональной культуры у будущих специалистов сферы ресторанного хозяйства во время обучения в высшем учебном заведении. Определены уровни и критерии сформированности профессиональной культуры.

Ключевые слова: профессиональная культура, профессиональная идентичность, компетентность, когнитивный компонент профессиональной культуры.

Bezruchenkov Y. V., Shchuka G. P. Determining the Level of Formation of Professional Culture of the Future Specialists in Restaurants

The article analyzes the formation of professional culture of the future specialists in restaurants while studying at university. The authors determined the level and criteria for formation of professional culture.

Analysis of the formation of professional culture of the future specialists in restaurants revealed the intermediate formation of professional culture of the future specialists in restaurants.

The authors not associated with the in knowledge transformed student mastered the kn skills, ability to work involvement in the learn

Key words: professional identity, professional culture of creative style of profes evaluative activities.

Стаття надійш

Стаття прийня

Рецензент – д

УДК 378.1+379.832

А. В. Віндюк

**ПРОФЕСІЙНА
ГОСТИН**

Туризм є невід місце та роль туризму розвитку готельної ін України кількість підп санаторно-курортних санаторії та пансіонати будинки і пансіонат відпочинку – 1947, дит

Подальший дн зумовлює необхідні забезпечення галузі т відповідали б міжнарод

В умовах розс індустрія стає дієвим господарювання, надхо однією з форм раціона змістовного дозвілля.

Проблема ефе фахівців гостинності зу які виникають між ви майбутніх фахівців з

Література

Образования как фактор
будущего специалиста : дис.
Иванович. – Ставрополь,
Института профессионального образования :
Академия, 2008. – 143 с. –
(Профессиональное обучение).
Тема / А.К. Маркова. – М. :
Идеи и мотивы / Е.П. Ильин. –
5. Ядов В.А. Социальная
психология : Наука, 1994. – 251 с.
Rokeach M. – N. Y. : Free

**Визначення рівня
майбутніх фахівців сфери**

формованості професійної
культури в сфері готельно-туристичного господарства під час
формування майбутніх фахівців та
визначення рівня та
рівня професійної ідентичності,
професійної культури.

**Определение уровня
культуры будущих
специалистов**

этапы формирования
культуры будущих
специалистов сферы
услуг в высшем учебном заведении.
Культура, профессиональная
идентичность, когнитивный компонент

**Determining the Level of
the Future Specialists in**

Professional culture of the future
specialists in the hotel and tourism
industry. The authors determined
the level of professional
culture of the future
specialists in the hotel and tourism
industry and the level of
formation of professional

The authors noted that the creation of cultural and educational process associated with the inclusion of teaching and learning activities in which knowledge transformed into a system of professional activities, interactive student mastered the knowledge and skills acquired communicative interaction skills, ability to work individually and in a group. Also promising is the involvement in the learning process representatives of institutions restaurants.

Key words: professional culture, professional orientation, professional identity, professional competence, cognitive component of the professional culture of the future specialists in restaurants, activity component, creative style of professional activities, communicative activities, reflective-evaluative activities.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2013 р.

Стаття прийнята до друку 31.05.2013 р.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

УДК 378.1+379.832

А. В. Віндюк

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З
ГОСТИННОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

Туризм є невід'ємною складовою світового ринку. Зважаючи на місце та роль туризму в житті суспільства, держава, створює умови для розвитку готельної індустрії. За даними Державної служби статистики України кількість підприємств готельного типу складала 1731 (2010 р.), санаторно-курортних та оздоровчих закладів – 20662 (2011 р.), а саме санаторії та пансіонати з лікуванням – 508, санаторії-профілакторії – 224, будинки і пансіонати відпочинку – 280, бази та інші заклади відпочинку – 1947, дитячі оздоровчі табори – 17703 [2].

Подальший динамічний розвиток туризму та готельної індустрії зумовлює необхідність удосконалення якості підготовки кадрів, забезпечення галузі туризму та готельного господарства фахівцями, які відповідали б міжнародним стандартам у сфері послуг.

В умовах розбудови української держави туризм та готельна індустрія стає дієвим засобом формування ринкового механізму господарювання, надходження значних коштів до державного бюджету, зменшення витрат на обслуговування, раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля.

Проблема ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців гостинності зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між вимогами суспільства до професійної підготовки майбутніх фахівців з гостинності і їх кваліфікацією відповідно до

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Александрова Світлана Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Харківської національної академії міського господарства.

Безрученко Юрій Володимирович – аспірант, асистент кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Бузовська Тетяна Вікторівна – асистент кафедри іноземної філології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Віндюк Андрій Валерійович – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри туризму та готельного господарства Класичного приватного університету, м. Запоріжжя.

Виноградова Олена Володимирівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського.

Гункевич Маріанна Богуславівна – аспірант кафедри менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка.

Гуцол Алла Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Додонов Олег Володимирович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Загнибіда Раїса Павлівна – асистент кафедри готельно-ресторанної і курортної справи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Захарченко Валерія Юріївна – асистент кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Зубехіна Тетяна Василівна – асистент кафедри туризму Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна», здобувач.

Кашинська Олена Євгенівна – асистент кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кобзова Світлана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ковальчук Дар'я Костянтинівна – аспірантка Національної металургійної академії України, м. Дніпропетровськ.

Коллегаєв Михайло Юрійович – старший викладач кафедри туризму та готельного господарства Класичного приватного університету, м. Запоріжжя.

Литвиненко Олександр Вікторович – аспірант Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Лозовиук Юлія Сергіївна – лаборант коледжу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Мальона Світлана Богданівна – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Прикарпатський національний університет імені Василя.

Мальцева Лілія Віталіївна – старший викладач кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Сандовенко Ірина Василівна – старший викладач кафедри іноземних мов Національного авіаційного університету (м. Київ).

Семенова Іна Іванівна – аспірант, асистент кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Сорокіна Галина Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Трегубенко Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри географії Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Черезова І
Алуштинського Н
Тараса Шевченка»
ЛНУ.

Чикіна Ю
університету імені

Шехавцов
педагогічних наук
національного унів

Шмалей С
наук, кандидат
валеологічних ініці

Щербина
доцент кафедри
університету.

Щука Гал
кафедри туризму т
університету імені

афедри туризму та
університету імені

педагогічних наук,
ного господарства
Шевченка.

нтка Національної

викладач кафедри
ного приватного

ірант Луганського

іборант коледжу
Володимира Даля.

і наук з фізичного
методики фізичної
університет імені

кладач кафедри
го національного

зикладач кафедри
у (м. Київ).

афедри туризму та
університету імені

едагогічних наук,
оства Луганського

едагогічних наук,
го національного

Черезова Мар'яна Володимирівна – заступник директора Алуштинського НКЦ ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доцент кафедри туризму та готельного господарства ЛНУ.

Чикіна Юлія Юріївна – аспірант Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Шехавцова Світлана Олександрівна – докторант, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Шмалей Світлана Вікторівна – професор, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, директор Центру еколого-валеологічних ініціатив м. Херсон.

Щербина Тетяна Ігорівна – доцент, кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології людини і тварин Херсонського державного університету.

Щука Галина Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукове видання

ВІСНИК

Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 18 (277) вересень 2013

Частина III

Відповідальний за випуск:
к. п. н., доц. С. О. Дітковська

Здано до склад. 27.05.2013 р. Підп. до друку 26.06.2013 р.
Формат 60x84 1/4. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 21,86. Наклад 200 прим. Зам. № 159.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Державного закладу

«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. т/ф: (0642) 58-03-20.

e-mail: alma-mater@list.ru

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.
